

mellett 1936-ban létesült új gyakorló-gimnázium, miáltal hazánkban az említett egyetemek Középiskolai Tanárképzőintézeteivel kapcsolatosan 1936-tól kezdve három gyakorló-gimnáziumban folyt a tanárjelöltek gyakorlati kiképzése.

Hazánk négy egyeteme közül mind-ezideig csupán a szegedi Ferencz József-Tudományegyetem székhelyén működő Középiskolai Tanárképzőintézet mellett nem létesült gyakorló-gimnázium, miért is az 1938–39. tanév végéig Szegeden eleinte egyedül az állami Klauzal Gábor gimnáziumban (reál-gimnáziumban), majd 1932-től kezdve az említett intézetben és az állami Baross Gábor gimnáziumban (reálsko-ában) folyt a szegedi Középiskolai Tanárképzőintézet tanárjelöltjeinek gyakorlati kiképzése.

Mint hogy tehát a legutóbbi időig egyedül a szegedi Középiskolai Tanárképzőintézet mellett nem működött szervezetében is gyakorló-gimnázium, annak ellenére, hogy a közel jövőben a középiskolai tanárképzés Budapesten már a 2. gyakorló-gimnázium megszervezését fogja szükségessé tenni, időszzerűvé vált, hogy Szegeden a Ferencz József-Tudományegyetemmel kapcsolatos Középiskolai Tanárképzőintézet mellett gyakorló-gimnázium létesüljön.

A Vallás- és Közoktatásügyi Kormány ez év június havában kelt rendelkezése végre megoldotta ezt a régei vajudó kérdést, amennyiben a szegedi állami Baross Gábor gimnáziumot az 1939–40. tanévtől gyakorló jellegű gimnáziummá alakította át. E tanévtől kezdve tehát a szegedi Középiskolai Tanárképzőintézet férfi tagjai tanítási gyakorlatra az említett gimnáziumhoz nyerne beosztást, ahol a fiatal tanárnemzedék a szaktárgyak szerint is kismert tapasztalt tanárok vezetése mellett fogja megszerezni tanítási gyakorlatát.

Az egyébként megfelelően felszerelt intézet szertári állományának,

könyvtárainak további kiegészítése, illetve továbbfejlesztése, majd az intézeti épület belsősegeinek bizonyos mérvű modernizálása elsőrendű feladata lesz az intézet igazgatóságának. Az intézet további működésének eredményei, illetőleg az intézet tanári testülete célkitűzéseinek megfelelő megvalósítása alapján fog a gyakorló jellegű gimnázium véglegesen gyakorló-gimnáziummá alakulni.

A gyermeklélek védelmében.

Vitéz Ujváry Lajos a *Felsőmagyarországi Tanügy* f. evi 6. számában foglalalkozik e címen az ifjúsági könyvek problémájával. A felvidéki tanulóknak szánt ajándékkönyvek gyűjtése közben a diákok egy iskolában több példányban is benyújtották *Ambrus Zoltán* egyik ifjúsági regényét, melyről a tanári kar megállapította, hogy „elejétől végig merő tekintélyrombolás, egyházi és világi nevelőket útszéli hangón, féktelelenül gyalázó, piaci aljasságot, lebüjökba való förtelmet az olvasó elébe táró história.” Az egyik példányt tulajdonosa a hivatalos pecsét és aláírások tauúsága szerint iskolai *jutalomkönyvül* kapta.

Ezzel kapcsolatban Ujváry a következő négy kérdést veti fel:

1. Mi indíthatta Ambrust ily szellemű munka megírására?
2. Hogyan adhatta azt ki magyar vállalat?
3. Miért nem akadályozta meg senki a könyv terjesztését?
4. Hogyan lehetséges, hogy senki nem szólalt fel a könyv „ifjúsági” volta ellen, sőt a jutalomkönyvül-adással mintegy hivatalos ajánlásban is részesült az?

Miután az írótól és a kiadótól pedagógiai érzéket és felelősségérzetet nem követelhetünk, az első két kérdésen is csak a másik kettőnek a megoldásával segíthetünk. A megoldás Ujváry szerint: *a kiadói jog korlátozása és a lelkiismeretes, szakszerű könyvkritika kifejlesztése.* Törvényileg kellene

kötelezni a kiadókat, hogy „ifjúsági könyv“ jelzéssel csak azokat a műveket adhatják ki, amelyeket a Közoktatási Tanács illetékes szerve, vagy akár milyen erre a célra szervezett bizottság ilyenekként engedélyez. Az iskolák ifjúsági könyvtáraiban már eddig is csak a felsőbbség által engedélyezett könyveket lehetett elhelyezni; valójában csak ennek a rendelkezésnek a kiszélesítéséről volna szó. Ez megoldhatná a problémát, mert a másik eszköz, az erős kritika, még nem olyan „erős“, hogy elriaszthatná a kiadókat az ifjúságnak nem való könyvek terjesztésétől. Azért természetesen szükség van arra, hogy minden nevelő minél több könyvet ismerjen, mert kritika nélkül még az engedélyezett könyveket sem adhatjuk minden korban a diákság kezébe, viszont a bírálatra nem bocsátott könyvek között is akadhat értékes.

Abban igazat kell adnunk Ujvárynak, hogy törvényesen kell rendezni az ifjúsági könyvek kiadását. De tökéletesen — sajnos — ez sem fogja megoldani a problémát. Mint *Aldobolyi Nagy Miklós* is rámutatott arra „*Ifjúságunk és a könyv*“ c. cikkében¹⁾ a ma embere, felnőt és gyermek egyaránt, valami megfoghatatlan olvasási vágytól hajtva válogatás nélkül elolvas mindent, ami a kezébe kerül, hogy szenzációéhségét valamiképp csillapítsa, felajzott idegeit valamennyire megnyugtassa. Ezt a lehetőséget a kiadók nem hagyták kiaknázatlanul: olyan könyvárada-
tot zúdítottak filléres áron az olvasókra, hogy abban még a kellő kritikával nem rendelkező felnőttek sem tudnak válogatni, nehogy a gyermek. A hangzatos címek, a szenzációt sejtető színes címkepek megfogják a gyermek képzeletét. Minden újságárus, minden trafik kirakatából ezek a fantáziájukat izgató „könyvújdonságok“ virítá-

nak feléje. Ezeket látja sok gyermek otthon a szülei kezében, ezeket falja pajtása tanórákon a pad alatt, a szünetekben, vagy utazás közben a vonaton, villamoson. Csodálkozhatunk-e, hogy szerény uzsonnafillicreit így kifli helyett inkább ezekre költi? Másrészt csodálkozhatunk-e, hogy ezért a néhány fillérért csak silány, legtöbbször reá nézve káros olvasmányt kap? A kiadónak természetesen az üzlet az első: filléres könyvekben pedig irodalmi értéket nem igen kereshetünk. És a gyermek nem is azt keresi benne.

Segíthetünk-e a bajon a kiadói jognak Ujváry által ajánlott korlátozásával? Ha lesznek „márkázott“ ifjúsági könyveink, akkor majd csak ezeket fogják olvasni? Nem valószínű! Hiszen sok diák az ifjúsági könyvtarból is csak azért vesz ki könyvet, nehogy megvadjolják, hogy nem használja a könyvtárt. A diák minden szülői és tanári ellenőrzés, felvilágosítás és nevelés mellett is meg fogja találni az utat ezekhez a könyvekhez is! Mert mégis csak izgatóbb cím a „Big Bill, az ördöglovass“ vagy „A titokzatos harmadik“, mint pl. a „Nagyenyedi két fűzfa“.

Jó megoldás volna a ponyvairodalom teljes kiirtása. De ez oly sokagú probléma, hogy ma még alig valószínűsíthető meg. Hogy csak egyet említsünk, idetartozik az írók szociális helyzete is. Amíg sok író kénytelen iparszerűleg, valósággal óráberért vagy napszámért dolgozni, addig nem varhatunk minden kritikát kiálló munkákat.

Hogy azonban az adott lehetőségek között mindent meg kell tennünk a ponyvairodalomnak az ifjúságtól való távoltartására, az természetes. Annyit mindenesetre tegyünk meg, hogy legalább magunk ne adjunk diákjaink kezébe ilyen könyvet, még „jutalomkönyvül“ sem.

Szalkai Zoltán.

A folyóirat terjedelme törvényes intézkedések következtében csökkent.
A szerk.

¹⁾ Nevelésügyi Szemle II. évf. 359—363.